

Asia: VM183:00/2017 ja VM/1631/03.01.00/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

2. Arvionne lukuun 2 Nykytila

-

3. Arvionne lukuun 3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Nykyinen Lain säädäntö on paikoin iäkstä eikä se enää vastaa tietoyhteiskunnan nykyisiä tarpeita. Näin ollen Tulli katsoo, että esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset ovat pääosin tervetulleita.

5. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 1 yleiset säännökset (pykälät 1-4 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Määritelmiin voisi lisätä seuraavat käytössä olevat termit ja niiden määritelmät: tietosuoja, digitaaliset palvelut, sähköinen tiedonsiirto, teknisten rajapintojen käyttö, digitaalisuus, digitointi, digitalisointi, sähköinen tiedonsiirtomenetelmä, tekninen rajapinta, sähköinen asiointi.

6. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 2 Julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleinen ohjaus (pykälät 5-9 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Lautakunta voisi ratkoa tietojen hyödyntämiseen liittyviä haasteita.

7. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 3 Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen (pykälät 10-12 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

8. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 4 Tietoturvallisuus (pykälät 13-18 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Luvussa edellytetään, että tiedonhallintayksikö varmistaa sen palveluksessa tai sen lukuun toimivien henkilöiden luotettavuuden. Vaadittuluotettavuuden tarkistaminen vaatii täsmentämistä, koska turvallisuuslainsäädäntö ei sisällään edellytä turvallisuusselvitysten tekemistä, kuin tiettyjen yhteiskunnan turvallisuuden kannalta keskeisten tehtävien, sekä kansainvälisen turvaluokitellun tiedon käsittelyn osalta ts. edellyttääkö luotettavuuden varmistaminen aina turvallisuusselvitystä ja jos ei millainen menettely voidaan katsoa riittäväksi.

14§ Vaatimuksena olisi, että tietoaineistoista voidaan muodostaa helposti asiakirjoja, ja että niiden julkinen ja salassa pidettävä tietosisältö voidaan vaivatta erottaa toisistaan. Vaatimus voi olla käytännössä hyvin vaikea toteuttaa koska se vaatisi käytännössä julkisen ja salassa pidettävä tiedon eriyttämistä jo tiedon luontvaiheessa. Tämä mm. siksi, että asiakokonaisuus voi olla salassa pidettävä, mutta yksittäinen tieto kokonaisuudesta poimittuna silti julkinen. Erittelyä ei ole myöskään huomioitu nykyisissä viranomaisten asiakirjoissa ja niiden julkisuus arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Kuinka vaatimus voidaan huomioida nykyisten asiakirjojen ja erityisesti laajojen arkistojen osalta?

15§ Tietojen siirtäminen tietoverkossa edellyttää, että tiedonsiirtoyhteys suojataan vain siirrettäessä salassa pidettävää tietoa tai henkilötietoa - kuitenkin julkinenkin tieto voi olla tarpeen suojata, jottei sen sisältöä päästä muuttamaan tai uudelleen lähettämään luvottomasti siirron aikana. (esimerkiksi maksutiedot tai erilaiset kooditukset kuten tariffi). Pykälään tulisi siis lisätä vaatimus tietojen suojaamisesta mikäli tietojen eheyden varmistaminen on oleellista toiminnan kannalta. Lisäksi pykälässä vaaditaan vastaanottajan tunnistamista, mutta tämän lisäksi pykälässä tulisi olla vaatimus myös tiedon lähettäjän tunnistamisesta vastaavasti, jotta voidaan varmistua tiedon luotettavuudesta.

16§ voisiko luetteloon lisätä "tietoaineiston lähde on varmistettu (tietojen eheys)". Pykälä ei myöskään sisällä vaatimusta siitä, että tietoaineistojen luvaton käyttö, lisääminen, poistaminen tai muokkaaminen tulee voida estää, eikä myöskään sitä, että em. asiat tulee havaita riittävällä varmuudella ja näihin reagoida ilman aiheetonta viivästystä - ehdotetaan tämän kaltaisten vaatimusten lisäämistä.

18§ Tässä pykälässä tulisi edellyttää, että myös sellaisista tietojärjestelmistä (ja ICT-palveluista), jotka käsittelevät tietoaineistoa, jonka saatavuus tai eheys on oleellista toiminnan kannalta, tulisi kerätä pykälässä mainittuja lokitietoja.

9. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 5 Turvallisuusluokittelu (pykälät 19-22 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

19§ mukaisen julkisuuslain, kohtien 24§:n 1 momentin 2,5 tai 7-11 kohdat laajentavat turvallisuusluokittelun perusteita ja sitä myötä myös niiden viranomaisten joukkoa joiden toimintoja kuuluu turvallisuusluokittelun piriin, sekä asettaa uusia vaatimuksia myös ko. tahojen palveluntuottajille ja sidosryhmille. Muutoksella tulee oleman vaikutuksia etenkin suojaustasoa, (TL-III) tasoa koskien. Huomioitavaa myös, että itse laissa ei ole nyt käsitelty turvallisuusluokittelun ulkopuolelle jäävien tietoaineistojen merkitsemistä.

10. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 6 Asian ja palvelujen tiedonhallinta (pykälät 23-26 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

23§ määrittellään asiatunnus ja sen sisältö. Vanhoihin asiarekistereihin kyseisen asiatunnuksen luominen voi olla mahdotonta, tai erittäin haastavaa. Lisäksi y-tunnus tai vireille tulo päivän lisääminen asiatunnukselle ei anna asiakkaalle yhtään enempää tietoarvoa. Ottaen huomioon, että vireille tulo voi muuttua asiaa käsiteltäessä (vireille tulo tulkittu väärin) on vireille tulo päivän lisääminen asiatunnisteeseen huono ajatus.

24§ on jo määritelty saapumisajankohta, joka ehdotetaan muutettavaksi vireille tulo ajankohdaksi, koska saapumisajankohdalla ei varsinaisesti ole väliä asian käsittelyn suhteen (voi olla viikonloppu tai aamuyö milloin sähköposti saapuu).

Ehdotetaan asiatunnuksen luomista asialle vasta arkistoinnin yhteydessä ja 24§ saapumisajankohdan muuttamista vireille tulo ajankohdaksi, tai vireille tulon lisäämistä asiarekisteriin tehtäväksi merkinnäksi.

11. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 7 Tietoaineistojen muodostaminen ja sähköinen luovutustapa (pykälät 27-31 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Luvussa kuvataan vahvasti viranomaistoiminnan edellyttämiä tietovarastojen muodostamista ja luovutustapaa. Nykyinen kehityssuunta on jäänyt huomioimatta. Toivotaan, että laissa otettaisiin huomioon myös vapaaehtoinen tietojen luovuttaminen esim. avoin data tai viranomaisten yhteiset kokeilut esim. Aurora. Tarkasteluun haluttaisiin ottaa myös tietojen saatavuuden näkökulma. Nyt lakitekstissä eri kohdissa on vain maininta " jos tietojen saantioikeus...".

12. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 8 Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi (pykälät 32-38 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

32§ Onko pykälässä viitattu "arkaluonteiset tiedot" henkilötietolain mukaisia arkaluonteisia henkilötietoja tai tietosuojasetuksen mukaisia erityisiä tietoturvaryhmiä?

34§ todetaan, että tiedonhallintayksikkö voi tuhota tietoaineiston jos sitä ei ole päätetty arkistoida, muuta tarvitaan selvennytä miten tietoaineistojen ja metatietojen tuhoaminen tehdään hyväksytysti ja miten tuhoaminen dokumentoidaan tiedonhallintayksikössä.

36§ puhutaan, että tietoaineisto voidaan pseudonymisoida tarvittaessa tietoja luovutettaessa, mutta voiko olla tarvetta myös tiedon anonymisoinnille.

13. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 9 Erinäiset säännökset (pykälät 39-40 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Siirtymäsäännöksen määrääjat vaikuttaa yleisesti todella tiukilta.

14. Muut huomiot

Tulli toteaa, että nykyinen sääntely on paikoin iäkstä, eikä se monin paikoin enää vastaa tietoyhteiskunnan nykyisiä tarpeita. Näin ollen Tulli katsoo, että esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset ovat pääosin tervetulleita

Vaikutusten arviointi

Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen:

-

Tietoturvallisuus:

-

Asian ja palvelujen tiedonhallinta:

-

Tietoaineistojen luovuttaminen ja sähköinen luovutustapa:

-

Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi:

-

Muuta huomioitavaa:

-

Matikainen Miika
tulli.fi